

Postanowienie z dnia 15 września 2004 r., III CZ 64/04

Przewidziane w art. 138 § 1 k.p.c. doręczenie zastępcze dopuszczalne jest także w przypadku ustanowienia osoby upoważnionej do odbioru pism sądowych.

Sędzia SN Tadeusz Domińczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Iwona Koper

Sędzia SN Tadeusz Żyznowski

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku „S.”, sp. z o.o. w V. we Francji w likwidacji przy uczestnictwie Olgierda M. o stwierdzenie wykonalności orzeczenia w przedmiocie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia kasacji, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 września 2004 r. zażalenia uczestnika na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 listopada 2003 r.

oddalił zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 16 listopada 2001 r. stwierdził wykonalność na terenie Polski orzeczenia francuskiego sądu arbitrażowego, którym od dłużnika Olgierda M. na rzecz spółki z o.o. „S.” w V. zasądzona została, poza innymi rozstrzygnięciami, kwota pięć milionów franków francuskich.

Zażalenie dłużnika na to postanowienie Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił postanowieniem z dnia 5 grudnia 2002 r., po czym – postanowieniem z dnia 6 marca 2003 r. – Sąd Okręgowy w Krakowie nadał orzeczeniu arbitrażowemu klauzulę wykonalności, następnie uchylając je na podstawie art. 395 § 2 k.p.c. i wskazując, że postanowienie Sądu Apelacyjnego podlega zaskarżeniu kasacją. W tych okolicznościach, we wniosku z dnia 24 marca 2003 r., dłużnik domagał się doręczenia do rąk ustanowionego pełnomocnika do doręczeń Jerzego M.

postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 5 grudnia 2002 r. W wykonaniu zarządzenia przewodniczącego z dnia 24 kwietnia 2003 r. Sąd Apelacyjny nadał przesyłkę z tym postanowieniem pod adresem pełnomocnika, którą w dniu 2 maja 2003 r. odebrała żona tego pełnomocnika.

Kasacja dłużnika od postanowienia Sądu Apelacyjnego oznaczona datą „4 czerwca 2003 r.”, w tym dniu nadana została w urzędach pocztowych w K. i W. Pierwsza przesyłka wpłynęła do Sądu Apelacyjnego dnia 18 czerwca, a druga dnia 23 czerwca 2003 r. Przyjmując, że termin wniesienia kasacji upłynął z dniem 2 czerwca 2003 r., Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 1 lipca 2003 r. kasację odrzucił. Na postanowienie o odrzuceniu kasacji dłużnik wniósł zażalenie i pismem z tej samej daty (16 lipca 2003 r.) wniósł o przywrócenie terminu do jej wniesienia.

Postanowieniem z dnia 28 listopada 2003 r. Sąd Apelacyjny wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji oddalił, odrzucając zarazem wniesioną kasację. Sąd przyjął, że dokonane w dniu 2 maja 2003 r. doręczenie przesyłki domownikowi pełnomocnika do doręczeń, jego żonie Iwonie M., było skuteczne. W aspekcie uregulowania zawartego w art. 138 § 1 k.p.c., brak powiadomienia pełnomocnika o nadejściu przesyłki przez odbierającego przesyłkę domownika, nie może bowiem być zaliczone do kategorii uchybień niezawinionych przez adresata.

W zażaleniu dłużnik zakwestionował stanowisko Sądu Apelacyjnego i wniósł o uchylenie postanowienia. Wyraził zapatrywanie, że osobom wymienionym w art. 133 § 3 k.p.c., tj. pełnomocnikom procesowym i osobom upoważnionym do odbioru pism sądowych, doręczenia mogą być dokonywane wyłącznie do ich rąk. Stosowanie w takich przypadkach przepisów art. 136 § 2, art. 138 i 139 k.p.c. jest wyłączone.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W art. 133 § 1 i 2 k.p.c. wyrażona została zasada doręczania pism sądowych osobom fizycznym i prawnym, a także osobom niemającym osobowości prawnej; jeżeli osoby te ustanowiły pełnomocnika procesowego lub osobę upoważnioną do odbioru pism sądowych, doręczeń należy dokonywać do ich rąk (art. 133 § 3 k.p.c.). Wyjątek odnosi się do Skarbu Państwa, któremu pisma sądowe doręcza się wyłącznie za pośrednictwem organów uprawnionych do jego reprezentowania lub pracowników upoważnionych do odbioru pism.

Brzmienie art. 133 § 3 zdanie pierwsze k.p.c. pozwala przyjąć, że z chwilą ustanowienia pełnomocnika procesowego lub osoby upoważnionej do odbioru pism

doręczenia dokonane bezpośrednio udzielającemu pełnomocnictwa lub upoważnienia są bezskuteczne. Powołany przepis nie uzasadnia jednak stanowiska, że w takich sytuacjach doręczenia można dokonać wyłącznie do rąk ustanowionego pełnomocnika procesowego lub osoby upoważnionej do odbioru pism, z wyłączeniem doręczenia zastępczego, chyba że zachodzi potrzeba zawiadomienia lub wezwania także udzielającego omawianego umocowania, np. celem zawarcia ugody lub przesłuchania w charakterze strony. Skoro zatem ustanowienie pełnomocnika procesowego bądź osoby umocowanej do odbioru pism, czyni te osoby adresatami pism, to stosownie do art. 138 § 1 k.p.c. a adresowane do nich pisma mogą im być skutecznie doręczone w sposób w tym przepisie określony.

Powołany przepis nie różnicuje dopuszczalności doręczenia zastępczego w zależności od tego jaki status przysługuje adresatowi. Skuteczność zastępczego doręczenia pisma adresatowi, będącego osobą fizyczną, jest wynikiem domniemania, że pismo dotarło do jego rąk. Jest to wprawdzie domniemanie usuwalne, ale zwalczać można je tylko wykazując istnienie okoliczności faktycznych uniemożliwiających doręczenie. Odmiennej oceny nie uzasadnia powołanie się na względy zaufania, jakimi mocodawca darzy osobę, którą czyni uprawnioną do przyjmowania pism. Przeciwnie, udzielenie umocowania ze swej istoty obejmuje przekonanie, że przyjmujący je pozostaje w takiej sytuacji, iż adresowane do niego pisma dotrą do jego rąk także wtedy, gdy ze względu na nieobecność w miejscu zamieszkania nie mógłby ich odebrać osobiście.

Wbrew twierdzeniu składającego zażalenie, przyjęcie pisma przez domownika adresata, a w razie jego nieobecności przez administrację domu, dozorcę lub organ gminy, nie wymaga dokumentowania wymaganego zadeklarowania przez te osoby, że podjęte przez nie pismo oddadzą adresatowi. Obowiązku w tym względzie nie nakłada żaden przepis. Także w tym przypadku należy przyjąć istnienie domniemania, że wymienione osoby podjęły się oddania pisma adresatowi. Gdyby było inaczej, należałoby to wykazać dostępnymi środkami dowodowymi. Odmiennie stanowisko odbierałoby sens uregulowaniu w zakresie doręczeń zastępczych.

Z tych względów należało zażalenie oddalić (art. 393¹⁸ § 1, art. 393¹⁹, 397 § 1 i 2 oraz art. 385 k.p.c.).

